

ТРИ КАПЕЛЮХИ

З французького переробив

Юрко Криця.

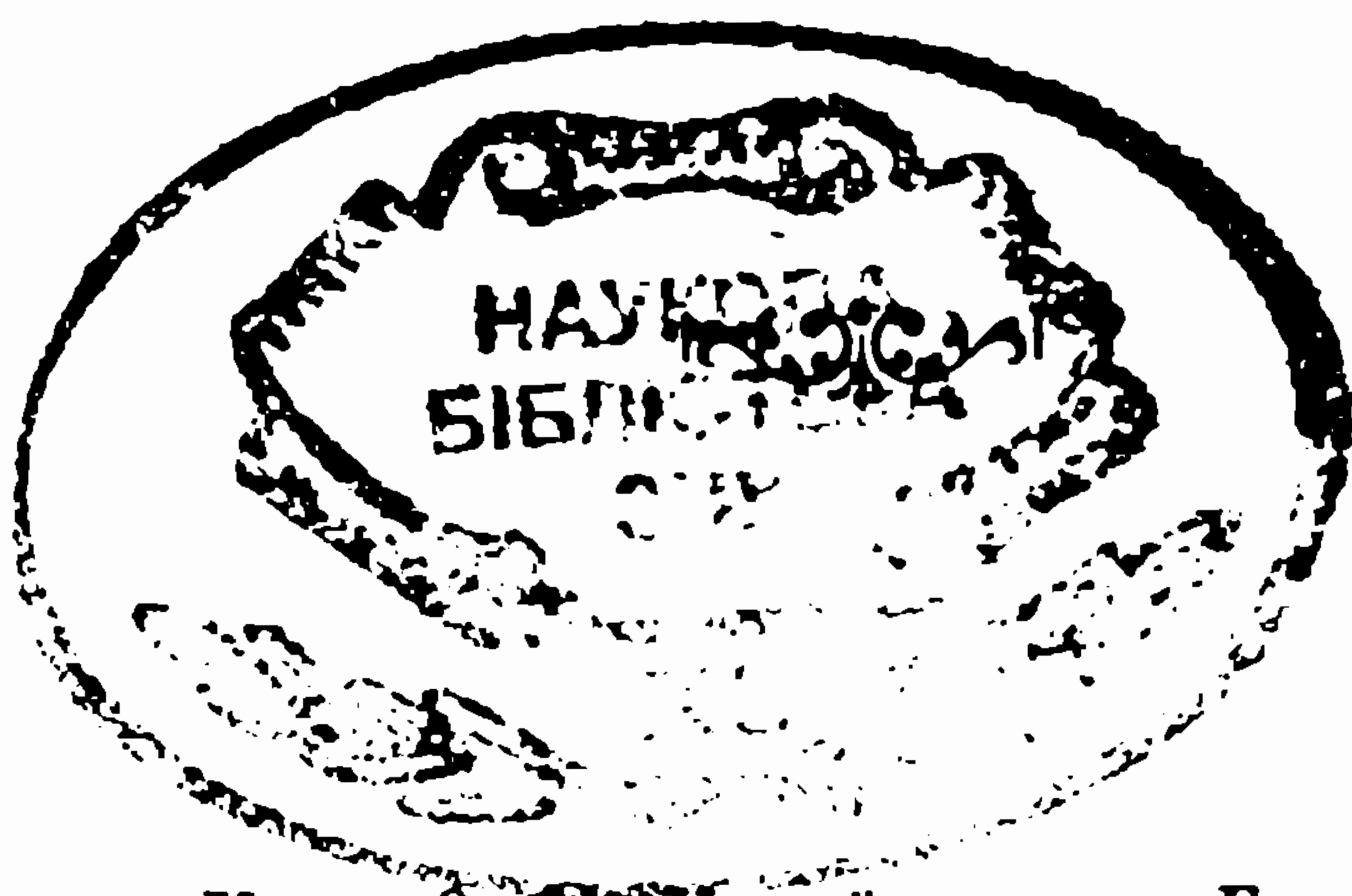
Накладом „Українського Голосу”.
Вінніпег — Канада
1931.

Printed and Published by the
Ukrainian Publishing Co. of Canada Ltd.
Winnipeg, Man.

ТРИ КАПЕЛЮХИ

З французького переробив

Юрко Криця.

*Накладом „Українського Голосу”.
Вінніпег — Канада
1931.*

Printed in Canada

ТРИ КАПЕЛЮХИ.

ОСОБИ:

Іван Тарновський,
Катерина, його жінка.
Олекса Шумський,
Ярина, його жінка.
Стефанія Петрушкевич, вдова.
Антін Барабаш,
Юлька, наймичка.

Сцена 1.

ЮЛЬКА (сидить при столику по правій стороні і пє чай. На столі світиться лампа). Оттаке я люблю. Господар пішов до товариства, господиня в гості — мусить похвалитися своїм новим капелюхом, — Микола в роботі, а я сиджу собі сама дома і попиваю чайок, як правдива господиня. (Чути стук в двері.) Ов, хтось іде. Шкода! (Встає, ставить склянку і виходить в середні двері).

Сцена 2.

(Стефанія Петрушкевич (входить по хвилі. За нею Юлька.)

СТЕФАНІЯ: Нема нікого дома?

ЮЛЬКА: Пан і пані вийшли.

СТЕФАНІЯ: Тим і ліпше. Юльцю, ти вже від давна знаєш свою паню?

ЮЛЬКА: Знаю її ще дівчиною.

СТЕФАНІЯ: І ти її вірна?

ЮЛЬКА: Як ви можете про се сумніватися? Вона для мене така добра.

СТЕФАНІЯ: Дуже гарно. Нині зможеш доказати їй свою вірність, коли задержиш в

тайні те, що я тобі скажу. Уважай добре, бо се важна справа.

ЮЛЬКА: Ой, я вже боюся.

СТЕФАНІЯ: Пані Тарновська була ні ні вечер в театрі з якимсь молодим чоловіком...

ЮЛЬКА: З молодим чоловіком? А!

СТЕФАНІЯ: Так.. Був се якийсь молодий чоловік, гарний чоловік... Сиділи напроти мене на галерії. Вона мала такий самий капелюх, як я — ми обі умисно замовили собі однакові капелюхи.

ЮЛЬКА: Моя пані говорила мені про се.

СТЕФАНІЯ: І в той час, коли я ломила собі голову над тим, що се може бути за молодий чоловік, я почула, як моя приятелька легко крикнула і з галерії полетів на долину її капелюх та й впав просто на голову чоловіка, що сидів на долині. А тим чоловіком був сам пан Тарновський. Він взяв капелюх в руку і я бачила, що він дуже на него видивився. Видна річ, що пізнав його.

ЮЛЬКА: О, Боже! Пан Тарновський дуже заздрісний і не дозволяє моїй пані ходити без него до театру.

СТЕФАНІЯ: Він виглядав на дуже лю-

того. Оглянувся довкола, встав зі свого крісла, не зважаючи на невдоволення людей, що сиділи коло него, і за кілька хвиль був вже на галерії. Але нім він встиг там вийти, пані Тарновська встигла десь зникнути зі своїм товаришем.

ЮЛЬКА: Слава тобі, Господи!

СТЕФАНІЯ: П. Тарновський дуже пильно допитувався, що то за жінка там сиділа, як вона виглядала, як упав їй капелюх, але мабуть не міг нічого ясного довідатися. Довідався тільки, що та жінка була з якимсь молодим чоловіком. Та се зовсім його не заспокоїло. Він допитувався далше сердито і робив такий гамір, що аж прийшов полісмен і випровадив його на двір.

ЮЛЬКА: О, Господи! Аж тепер моя пані за те відпокутує.

СТЕФАНІЯ: Треба її з того виратувати. Тому я й прийшла сюди. Пан Тарновський не повинен довідатися, що пані Тарновська була нині в театрі. (Здіймає капелюх.) Візьми сей капелюх і постав його до шафи, де твоя пані тримає свої капелюхи. Вона десь за хвилю тут зявиться, але пан Тарновський може прийти ще скорше.

ЮЛЬКА: А то буде штука! Ха, ха, ха!

Ото мій пан витріщить очі! (Кладе капелюх в шафу).

СТЕФАНІЯ: А я мушу йти, аби мене тут пан Тарновський не застав. (Бере з шафи хустку на голову). Юльцю, справуйся добре (всовує їй монету в руки). Се за затримання тайни.

ЮЛЬКА: Та що ви, пані? Мені сего не потрібно.

СТЕФАНІЯ: Нічого, люба, тільки справуйся добре (скоро виходить середними дверми).

Сцена 3.

ЮЛЬКА (оглядаючи монету в руці): Цілий доляр! Отсе мені подобається! (Павза.) То моя господиня йде собі до театру з гарним молодим хлопцем? Сего я була-б по ній не сподівалася. Але се добре для мого господаря. Казав, що йде до товариства, а пішов сам до театру... Але чому то їх так довго нема? Як господар скорше прийде, то буде біда. Буде кричати, допитувати мене. Чи не ліпше було-б мені вийти напроти господині і упередити її, що капелюх вже є в шафі? Ха, ха! От, вигадала пані Петрушкевич. Такі то ми жінки. Як завізьмуться здурити чоловіка, то

і з найрозумнішого зроблять дурня. (Пускається в двері на ліво, але спинюється). Ні, піду головними дверми, щоби часом не минутися з панею. (Виходить середніми дверми).

Сцена 4.

(По хвилі входять Катерина Тарновська і Антін Барабаш з лівих дверей.)

КАТЕРИНА (входить без капелюха вперед, оглядається і кличе до Антона): Ходи, нема нікого. Здається, навіть Юлька вийшла...

АНТІН (входить поволи): У, але-ж ті задні сходи у вас невігідні...

КАТЕРИНА (гнівно): Якраз того мені треба, щоби ти мені ще докоряв за дрібниці, коли я такий клопіт маю.

АНТІН (успокоюючо): Але-ж прошу тебе, сестріннице...

КАТЕРИНА: Та-ж ми тільки через те йшли задніми дверми, щоби не стрітитися з моїм чоловіком.

АНТІН: Певно, певно.

КАТЕРИНА (сідає в крісло): І що-ж я тепер зроблю? Як би ще пані Петрушкевич була дома, то була-б позичила мені свого

капелюха і я була-б заспокоїла свого чоловіка.

АНТІН: Зле! Лишається тільки одно: сказати йому всю правду.

КАТЕРИНА: Та де? Такого не можна навіть подумати.

АНТІН: Біда, що він мене не знає і що він заздрісний. Він ніколи не хотів зі мною стрічатися, бо я молодший від него і він боїться, щоб я тебе від него не відбив, хоч ти моя сестрінниця. Як би він мене знав, то можна-б його скоро переконати, що втім не було нічого злого, коли ти пішла зі мною до театру.

КАТЕРИНА: Шкода про се говорити. Він дуже добрий чоловік, але коли нападе його заздрість, то цілком дуріє. Ти видів, якого гвалту він наробив в театрі, коли пізнав мій капелюх в своїх руках.

АНТІН: Так щож зробити? Я не бачу виходу.

КАТЕРИНА (встає врадована): А я вже маю вихід! (Бе себе по чолі.) І чому я скорше про се не подумала. Моя приятелька Ярина Шумська говорила мені вчора, що вона також купить собі такий самий капелюх як мій. Може вона вже його дістала? Біжи, Антоне, до неї. Вона ме-

шкає на тій самій улиці, що ми, число 11. Поясни справу і попроси...

АНТІН: Аби позичила свого капелюха. Розумію і зараз верну. (Хоче вийти середними дверми).

КАТЕРІНА: Не туди! (Показує на ліві двері.) Йди задніми дверми, щоби не стрітив тебе мій чоловік.

АНТІН: Добре (вибігає на ліво).

Сцена 5.

КАТЕРІНА (сама): Коби вернув скорше від мого чоловіка. А як чоловік прийде скорше, то постараюся вийти з хати і взяти капелюх на улиці від Антона тай все буде добре. Головна річ, щоби чоловік не довідався, що мого капелюха в шафі нема. (Приходить до шафи, замикає її на ключ і ховає ключ в кишеню. Чути кроки за дверми). Боже мій! Він вже є! Треба удавати невинну. (Бере склянку чаю, котру лишила Юлька, а в другу руку ручну роботу).

Сцена 6.

ТАРНОВСЬКИЙ (входить з капелюхом Катерини за спиною. До себе): Вона вже тут? А як невинно оглядає вишивки.

КАТЕРІНА (сидить спокійно і шиє):

Ти якось скоро прийшов до дому, коханий.

ТАРНОВСЬКИЙ (крикливо): Скоро? (До себе): Лагідніше! (Голосно): Затужив за тобою, жіночко.

КАТЕРИНА: Дуже мило мені се чути, бо й я затужила за тобою, Івасю.

ТАРНОВСЬКИЙ (усміхаючись здивовано): Затужила! Івасю! (До себе): Успокоїся! (Голосно): Над чим так працюєш, кохана?

КАТЕРИНА: Вишиваю квітки на подушку, коханий Івасю.

ТАРН.: Що? Квітки?

КАТЕРИНА: Та-ж квітки, квітки. Бачиш? (підсовує йому вишивки під ніс).

ТАРН.: А-га, квітки. То ти цілий вечір провела над тими квітками?

КАТЕРИНА: Цілий вечір.

ТАРН. (на бік): Сего вже мені за багато. Але нехай вперед трохи набрешеться. (Голосно:) І ти навіть з дому не виходила, кохана?

КАТЕРИНА: Також питання! Та-ж ти знаєш, що я ніколи не виходжу вечерами без тебе.

ТАРН. (до себе): Гадина! (голосно:) А справді, я й забув.

КАТЕРИНА: Забув? О-то гарно! Я цілий

вечір сиджу тут сама, а ти навіть не подумав про се.

ТАРН.: О, перепрашаю, перепрашаю. Я дуже багато про тебе думав. Але...

КАТЕРИНА: Що?

ТАРН.: Часом приходить мені на думку, що є инакші жінки. Є приміром такі жінки, — неприємно про се навіть говорити, — що перед чоловіками удають, що вони сидять дома, але проте Бог знає, куди ходять.

КАТЕРИНА (до себе): Аж тепер вже приходить до експльозії. (Голосно): Але я сподіюся, що ти мене до таких жінок не зачисляєш.

ТАРН. (прикусуючи губи): О, ні, ні. Я знаю, що ти не належиш до тих, що забувають встид і поза плечима чоловіка удержують товариство з молодими хлопцями.

КАТЕРИНА (встає): Іване! Що ти хочеш мені тим сказати?

ТАРН. (до себе): Ага, вколов її!

КАТЕРИНА (до себе): Мабуть добре було би вийти і взяти капелюх від Антона. (Голосно:) Здається, що ти знов хочеш показати свою безпідставну заздрість. Я не хочу з тобою сваритися. (Хоче вийти на ліво).

ТАРН. (заступає їй дорогу): Ти оставай тут. Я бавився з тобою, як кіт з мишею, але тепер приступаю до діла. Ти кажеш, що ти була цілий вечір дома? А чи не ти була з якимсь молодим чоловіком на галерії в театрі? Га? Що скажеш?

КАТ.: Скажу, що ти дурниці плетеш.

ТАРН.: Ов, прошу дуже. Я знаю, що говорю. (Показує їй нагло капелюх). А се що?

КАТЕРИНА (спокійно): Жіночий капелюх.

ТАРН.: Се твій капелюх!

КАТЕРИНА: Так, цілком подібний до мого, але не мій, бо мій в шафі.

ТАРН. (з силуваним сміхом): В шафі! (Біжить до шафи і пробує її отворити): Ану, дай мені ключик від шафи!

КАТЕРИНА: Не дістанеш!

ТАРН.: Ні?

КАТЕРИНА: Ні, не дістанеш. Ти мене ображаєш своїми підозріннями. Я не pozwолу, щоби ти мене обшукував, як би я щось вкрала.

ТАРН.: Ге-ге, я розуміюся на такому говоренню, жіночко. Твої слова звучні, але пусті. (Кладе капелюх на стіл.) Я кажу, що

се твій капелюх. Коли твій є дома, то покажи мені його. Зробиш се?

КАТЕРИНА: Ні!

ТАРН.: Гаразд, я приличу слюсаря, він мені отворить шафу і тоді побачимо.

КАТЕРИНА (занепокоєна): Слюсаря! Ти мене і перед чужими людьми хочеш зневажати? Се вже за багато.

ТАРН.: Коли не хочеш, то дай ключик.

КАТЕРИНА: Не дам!

ТАРН. (кликає): Юлька! Юлька! Де-ж вона поділася? Але се зрозуміле. На що наймишці сидіти дома, коли господиня водиться з хлопцями по театрах.

КАТЕРИНА: А ніби господар колись дома сидить?

ТАРН. (виймає кілька ключів з кишені): А може мені й не треба слюсаря. Попробую, чи котрий з тих ключів не придасться. (Приходить до шафи і пробує ключики).

КАТЕРИНА (до себе): Боже мій, а що як котрий придасться! Як отворить шафу, тоді все пропало!

ТАРН. (пробує ключики): За великий! За малий! За грубий. За тонкий! А от сей вже йде! (Крутить кілька разів.) А бодай то! Зломився!

КАТЕРИНА (до себе): Слава Богу!

ТАРН.: Я розібю замок. (Оглядається і
находить гачок в куті.) А сей послужить.

КАТЕРИНА: Чоловіче, що ти робиш?
Чи ти цілком здурів?

ТАРН. (вимахує гачком): Я через тебе
стану вломником. (Приходить до шафи,
порається коло неї і розбиває замок. Отви-
рає дверця і бачить в шафі жіночий капе-
люх.) А... (Опускає гачок і падає на ко-
ліна перед жінкою, яка зі страху відверну-
лася). Чи можеш мені тепер, Катрусю, ви-
бачити?

КАТЕРИНА (розсіяно): Що кажеш?

ТАРН. (показує на шафу): Я безпід-
ставно тебе підозрівав. Він там...

КАТЕРИНА: Хто?

ТАРН.: Твій капелюх.

КАТЕРИНА (нагло обертається): Се не-
можливе!

ТАРН.: Глузуєш собі з мене. Глузуй,
глузуй. Я був дурний. Мене належалось-б
вибити за се.

КАТЕРИНА (до себе): Боже мій? Що
се має значити? Як той капелюх там дістав-
ся? (До чоловіка, голосно:) Досить вже,
досить. Встань.

ТАРН.: Не встану, поки не скажеш, що ти мені простила.

КАТЕРИНА: Та я, по правді, не повинна тобі простити. Як можна так поступати з жінкою?

ТАРН.: Правда, правда! (До себе:) Вона ангел, а я останній дурень! (Голосно:) Але прости мені.

КАТЕРИНА: Сей раз ще прощу тобі, але з застереженням, що більше такого не будеш робити.

ТАРН.: Обіцяю! (Встає і обтирає коліна.) Але за ту кривду, що я тобі зробив, мушу тебе нагородити. Ти сказала мені вчора, що тут в сусіднім сторі на виставі є гарна бранзолетка з брилянтами. Зараз тобі її дістану. Добре, що нині субота і сторі отворені.

КАТЕРИНА: О, мій любий Івасю!

ТАРН. (врадований до себе): Каже „любий Івасю”. А я її підозрівав, що вона з хлопцями ходить. (Обіймає Катерину і вибігає середніми дверми).

КАТЕРИНА (падає на крісло): Великий Боже, алеж то комедія! І як той капелюх дістався до шафи!

Сцена 7.

Антін (отвирає обережно двері з ліва, за собою держить жіночий капелюх):
Пс... можна увійти?

КАТЕРИНА: Можеш безпечно увійти, Антоне.

АНТІН: Отсе капелюх пані Шумської. Її не було дома, але я видавав його в її наймички. Сказав, що я післанець зі стору, де вона той капелюх купила; вона ніби жалувалася, що в капелюсі щось недобре, і мене послали по капелюх, аби його поправити.

КАТЕРИНА: То ти був післанцем зі стору? Ха, ха, ха...

АНТІН: Ти смієшся. Видно, що пан Тарновський не вернув ще до дому і не буде ніякого клопоту.

КАТЕРИНА: Чому не вернувся? Вернувся і приніс з собою той капелюх (показує на стіл). Зробив страшну сцену, розбив оттим гачком шафу а відтак побіг... вгадай куди.

АНТІН: Певно до адвоката... за розводом.

КАТЕРИНА (сміється): Ні, не вгадав. Побіг до стору купити мені бранзолетку, аби мене перепросити, бо в шафі найшов

мій капелюх. (Отвирає шафу і показує капелюх).

АНТІН (глядить здивовано): А як-же той капелюх там дістався?

КАТЕРИНА (сміється): Сего я вже не знаю.

Сцена 8.

ЮЛЬКА (вбігає середними дверми): О, то пані вже дома? (До себе): І той молодий чоловік тут? Се занадто неосторожно.

КАТЕРИНА: І ти нарешті з'явилася. Де ти була?

ЮЛЬКА: Я чекала на вас на долині, щоби сказати вам, що тут приходила пані Петрушкевичева і казала сховати її капелюх у вашу шафу.

КАТЕРИНА: Пані Петрушкевичева? Ну, то загадка розв'язана.

ЮЛЬКА: Вона була в театрі, де ви... (споглядає на Антона).

КАТЕРИНА (сміється): Ну, добре, добре. Можеш вийти... Але чекай, Юльцю. Хочу ще тобі сказати, щоби ти мовчала про все, що сталося. Я хочу зробити несподіванку панови Тарновському.

ЮЛЬКА: Можете бути спокійні. (Виходячи середними дверми, кидає оком на Антона): Гарна несподіванка!

Сцена 9.

АНТІН (поклав капелюх Катерини на стіл): Я рад, що справа так добре пішла. Коли я був причиною прикрости для тебе, то бодай се добре, що дістанеш за се бранзолетку.

КАТЕРИНА (сміється): Так, проступок триумфує, хоч се проти всяких моральних законів.

АНТІН: Та який тут проступок! Ти-ж ходила зі мною до театру тільки тому, щоб я побачив там паню Петрушкевичеву. І я собі її дуже сподобав. Все було би гаразд, як би не той нещасливий випадок, що ти випустила капелюх з рук.

КАТЕРИНА: Але мені се вийшло на користь. Мій чоловік заздрісний і не стерпів би того, аби бачити тебе коло мене. Але я вилічу його з заздрости, як оженю тебе з панею Петрушкевичевою.

АНТІН: Ти дуже добра для мене. Але мені здається, що тепер ще багато часу промине, поки прийде друга нагода для тебе познакомити мене з панею Петрушкевичевою.

КАТЕРИНА: Познакомлю тебе з нею скорше, чим ти думаєш. Зроблю се ще нині.

АНТІН (недовірливо): Ще нині? А то як?

КАТЕРИНА (виймає капелюх з шафи): Віднеси її той капелюх, бо мені його вже не треба і в моїм імені оповідж їй цілу історію. Чи треба тобі ліпшої нагоди запізнатися і поговорити з нею?

АНТІН: А справді! Чудесна думка! (Бере капелюх від Катерини): Я біжу.

КАТЕРИНА: Візьми також капелюх пані Шумської і віддай його по дорозі.

АНТІН: З найбільшою приємністю. (Бере капелюх зі стола і пускається в середні двері).

КАТЕРИНА: Добрий хлопець. Вибавить мене зі всіх клопотів.

АНТІН (входить поспішно): Фронтівими дверми увійшов пан Шумський і мабуть іде сюди. Вже на сходах. Я не можу показуватися йому з капелюхом його жінки.

КАТЕРИНА: Певно, що ні. Йди задніми дверми. (Показує йому двері на ліво).

АНТІН: Добре (виходить).

КАТЕРИНА: Шумський іде сюди. Сього я не предвиджувала. Добре, що відіслала назад капелюх його жінки.

АНТІН (вбігає назад лівими дверми):

Пан Тарновський йде задніми сходами!

КАТЕРИНА (перестрашено): Мій чоловік? (Показує двері на право): Йди хіба до сеї кімнати і сиди тихо.

АНТІН (йде з капелюхами на право. Катерина замикає двері за ним і бере шиття в руки.)

Сцена 10.

ТАРНОВСЬКИЙ (входить лівими дверми, засапаний): От, я вже й вернувся.

КАТЕРИНА: А то чому задніми дверми?

ТАРН.: Я хотів перегнати Шумського, як побачив, що він сюди йде. Не хочу давати тобі дарунку при нім. (Подає бранзолетку.) Прошу.

КАТЕРИНА (оглядає бранзолетку): О, яка-ж вона гарна. Дякую, дуже дякую.

ТАРН.: А я думав, що ти мене поцілуєш. (Чути стук в двері). Але то вже хіба другим разом.

Сцена 11.

ШУМСЬКИЙ (входить середніми дверми): Вибачайте мені, що я осмілюся зайти до вас в таку пізну пору.

ТАРН.: Чого виправдуватися? Будь у нас, як дома.

ШУМСЬКИЙ: Я був в товаристві, як звичайно, а ти не прийшов і я вже непокоївся, чи ти не захорював.

ТАРН.: Ні, я зовсім здоровий. Дякую за дбалисть.

КАТЕРИНА: А як пані Шумська, здорова?

ШУМСЬКИЙ: Як риба в воді. Переходячи, я був заглянув до дому. Жінка ще не вернула. Вона що вечера йде до своєї матері і там грають віста, а мені не до того. (Звертаючись до Тарновського.) Що-ж ти нині робив?

ТАРН.: Ходив до театру.

ШУМСЬКИЙ: Як може розумний чоловік йти до театру?

ТАРН.: Чому ж я не мав пійти, як дістав вільний білет? Чи я мав його кинути. При тім я мав цікаву пригоду... посмієшся, коли тобі оповім.

КАТЕРИНА (встає): Івасю!

ТАРН.: Івасю? Отсе я люблю. (Стає посередині.) Я мушу тобі оповісти. Се буде найліпша кара для мене.

ШУМСЬКИЙ: Ну, оповідай!

ТАРН.: Сиджу собі, знаєш, в театрі, оркестра грає, я бю такт ногою, аж тут ме-

ні щось хляп на голову. Беру я се, дивлюся, а то жіночий капелюх.

ШУМСЬКИЙ: (сміється): Жіночий капелюх! Ну, і що-ж, не був тобі до лиця? Ха-ха-ха-ха!

ТАРН.: Якась жінка сиділа на бальконі просто над моєю головою і опустила капелюх. Беру я той капелюх в руки (бере капелюх зі стола), оглядаю і кажу...

ШУМСЬКИЙ: Та се капелюх моєї жінки! (Вириває йому капелюх з рук і уважно його оглядає).

ТАРН.: Дійсно так. Ти добре здогадався. Якась жінка сиділа над моєю головою з незнаким чоловіком, а я думав, що то моя жінка.

ШУМСЬКИЙ: А то була не твоя жінка, тільки моя. Се її капелюх!

КАТЕРИНА: Мій Боже!

ТАРН.: Що?

ШУМСЬКИЙ: Та я пізнаю його, хоч би де. Хіба, що се капелюх твоєї жінки, — бо щось вона ніби говорила, що вони обі мають однакові капелюхи.

ТАРН.: Щодо сего, то вже ні. Моя жінка не була в театрі з ніяким молодим чоловіком. Вона цілий час сиділа дома. По правді: то я сам собі не вірив. Я зараз побіг до до-

му і застав її тут при шиттю, а її капелюх як найспокійніше лежав собі в шафі.

ШУМСЬКИЙ: Ну, і що ви на те скажете, люде добрі!

КАТЕРИНА (до Тарновського, тихо):
Видиш, що ти наробив?

ТАРН.: Я не сподівався.

ШУМСЬКИЙ (підносить капелюх і ще раз приглядається): Так, се її капелюх, нема що й говорити. Але я зараз дізнаюся правди. Побіжу до тещі (пускається в ліві двері).

ТАРН. і КАТЕРИНА (біжуть за ним):
Не туди, не туди! Куди йдете?

(В ту саму хвилю АНТІН вибігає з правих дверей і кидається просто в середні двері. Перебігаючи через сцену, випускає один з двох капелюхів, які мав в руках.)

ТАРН. і КАТЕРИНА впроваджують Шумського назад.

ТАРН.: Що з тобою, чоловіче! Не пам'ятаєш вже навіть, котрими дверми на двір маєш вийти? Май розум! А може тебе твої очі помилили. О, Боже! Ми всі смертельні люде, а життя таке коротке. (На бік.) Я дурне говорю, але може воно на щось придасться.

ШУМСЬКИЙ (злісно до Тарновського,

котрий ще його тримає): Пусти мене, я мушу довідатися правди і коли моя жінка винна... (виривається і спішить до середних дверей).

КАТЕРИНА (стоячи на середині): Пане Шумський, почекайте хвилю. Ваша жінка не повинна потерпіти кривди через мене. Вона моя приятелька і я не повинна звальювати на ню своєї провини. Я хочу до всего признатися...

ТАРН. і ШУМСЬКИЙ: Признатися? До чого?

КАТЕРИНА: Я... брехала. Се мій капелюх.

ШУМСЬКИЙ (з полекшою): А! (Кладе капелюх на стіл).

ТАРН. (до себе): Ага! Розумію! Вона хоче оборонити Шумську. Треба її допомогти!

КАТЕРИНА: Се я була з молодим чоловіком в театрі і випустила капелюх з рук.

ШУМСЬКИЙ: Ви?

ТАРН.: (на бік): Знаменито! З неї добра акторка! Треба й собі бути актором. (Голосно): Жінко! Твоє поступовання було нерозважне, ти заслугуєш на нагану, але я прощаю тобі за те, що ти сама признаєшся.

КАТЕРИНА і ШУМСЬКИЙ (глянуть на него здивовано).

ТАРН. (драматично): Я ціню твою щирість і тому цілком тобі вибачаю! (Підходить до неї, обіймає її і цілує).

ШУМСЬКИЙ: Те, те, те! Я розуміюся на таких комедіях. Не мене вам вивести в поле!

КАТЕРИНА: Пане Шумський, я впевняю вас, що се не комедія.

ШУМСЬКИЙ: Як се не комедія, то воно зараз покажеться. Або ви були в театрі і се ваш капелюх, або ви були дома і ваш капелюх є в шафі, як казав пан Тарновський.

КАТЕРИНА: Мій чоловік казав вам неправду. Шафа порожня!

ШУМСЬКИЙ: Ваше слово для мене святе, але позвольте мені, щоби я сам побачив. (Йде скоро до шафи і отвирає її.) Справді порожня! (Глядить зі співчуттям на Тарновського і каже до себе:) Бідний!

ТАРН.: Порожня? (Неспокійно до себе:) Боже мій, та невже-ж я помилився? (Голосно:) Жінко!

ШУМСЬКИЙ: Не забувай, що ти вже простив жінці!

ТАРН.: Ну, так... я теє... думав...

КАТЕРИНА (завважила капелюх на під-

лозі, повертається так, щоби Шумський не побачив і моргає на чоловіка та показує капелюх пальцем).

ТАРН. (побачивши капелюх, до себе): О, так? (Голосно): Я простив і при тім стою. Я свого слова не цофаю.

ШУВСЬКИЙ: І добре робиш. Помилися можна. Ми — смертельні люде... а життя таке коротке...

ТАРН. (підходить до жінки і знов її обіймає).

ШУМСЬКИЙ (до себе): Старий дурень! (Голосно:) Коли-ж тепер вже все в порядку, то я хіба піду до дому. (Пускається в середні двері.)

ТАРН.: Та чого спішитися? Може-б ми ще заграли в карти?

ШУМСЬКИЙ: Ні, дякую, пора вже йти до дому. (В дверях:) Пані добродійко! Мій поклін! До побачення! (Виходить).

ТАРН. (відпровадивши його за двері, вертає, втираючи піт з чола): Ну, Богу дякувати, ми викрутилися.

КАТЕРИНА (до себе): Щастя, що не побачив капелюха на підлозі!

ШУМСЬКИЙ (вертає середними дверми): Слухай, приятелю...

ТАРН. і КАТЕРИНА (перестрашено): А!

ШУМСЬКИЙ: Я забув сказати, що... (завважає капелюх на підлозі, переводить очі на стіл і там бачить другий капелюх:) А до сто тисяч чортів! А то що? (Підносить капелюх з підлоги, оглядає і кладе на стіл побіч другого).

КАТЕРИНА (до себе): Аж тепер вже все пропало!

ШУМСЬКИЙ (гнівно): То ви гралися зі мною, жарти собі з мене строїли, глумили-ся з мене!? Але знайте, що тепер я вже своїй жінці не подарую. (Пускається до середних дверей).

Сцена 12.

ЯРИНА ШУМСЬКА (входить середни-ми дверми, убрана в капелюх): Добрий вечір, Катерино. Добрий вечір, пане Тарновський!

ТАРН., КАТЕРИНА, ШУМСЬКИЙ (гля-дять на ню остовпівши).

КАТЕРИНА (по хвилі до себе): Антін мабуть доручив її капелюх!

ЯРИНА (до Шумського): Добрий ве-чір і тобі. Чого так на мене дивишся?

ШУМСЬКИЙ (вдоволено): Я... не споді-вався тебе тут в таку пору побачити. Як ся

маєш, жіночко... (Підходить до неї, обіймає і цілує).

ЯРИНА (протестує): Не маєш де мене цілувати, та тут при людях...

ШУМСЬКИЙ: Бо я хочу, щоби увесь світ знав, яка в мене славна жіночка і як я її люблю. А я негідний її! З мене морська потвора...

ЯРИНА: Нічого не розумію! (Відходить на бік з Катериною).

ШУМСЬКИЙ (провадить Тарновського в другий кут сцени): Ти наробив мені клопоту. Що я маю тепер зробити?

ТАРН.: Зроби те саме, що я. Я підозрівав свою жінку і купив її на перепрошення бранзолетку.

ШУМСЬКИЙ: Дорогу?

ТАРН.: Та годі-ж дешевою жінку зацитькати.

ЯРИНА: Що там за тайни ви між собою обговорюєте, панове?

ТАРН.: Будьте хвиличку спокійні, ласкава пані. Ми говоримо про одну несподіванку. (До Шумського.) Хочеш, то зараз купимо. Я знаю одного сторника, що і тепер нам продасть.

ШУМСЬКИЙ: Гаразд! Ходім зараз!

ТАРН.: Будьте ласкаві почекати на нас

трохи, ласкаві пані. Ми маємо маленьку орудку, але зараз вернемо. (Оба виходять середними дверми).

Сцена 13.

КАТЕРИНА: Богу дякувати, що вийшли. Скажи мені, Яринко, як се сталося.

ЯРИНА: Дуже просто. Твій свояк Антін Барабаш був схований в тамтій кімнаті. Він все підслухав, викрався з кімнати, коли мій чоловік пустився виходити задніми дверми, приніс мені мій капелюх, оповів усе і я зараз побігла сюди, щоби покінчити сю комедію.

КАТЕРИНА: І надійшла якраз на ту хвилю, коли твій чоловік йшов до дому, аби зробити тобі авантуру.

ЯРИНА: Але тепер вже все добре і я хіба піду до дому.

КАТЕРИНА: Та зачекай вже на ту несподіванку, яку наші чоловіки хочуть нам зробити.

ЯРИНА: Катрусю, я вже знаю несподіванки свого чоловіка. Звичайно не варто на них чекати. (Обіймає її). Добраніч, Катрусю, і пішли мого чоловіка до дому, скоро він тільки верне. (Пускається виходити середними дверми).

Сцена 14.

ТАРНОВСЬКИЙ і ШУМСЬКИЙ входять знов середними дверми.

ЯРИНА і КАТЕРИНА (нараз): То що? Вже вернулися?

ТАРН. (не звертаючи уваги на жінок, до Шумського): Я тебе не розумію.

ШУМСЬКИЙ (півголосом): Але я тобі кажу, що в тім щось мусить бути. Я по до-розі надумався. На дарунок буде ще час, а тепер треба вперед добре розслідити справу.

ТАРН.: Та що розслідити?

ШУМСЬКИЙ: Я певний, що одного з нас обманюють.

ТАРН.: Одного з нас? Вибачай, друже, але коли вже мова про обман, то се хіба тільки до тебе відноситься.

ШУМСЬКИЙ (гнівно): Так міркуєш? (На бік): Дурень!

ЯРИНА (до Катерини): Що вони таке говорять?

КАТЕРИНА (неспокійно): Мені се не подобається. Може вони...

ШУМСЬКИЙ (підходить до Катерини): Ласкава пані, прошу не брати за зле, що ще раз, в інтересі вашого мужа, вертаюся до історії з капелюхом.

ТАРН. (перериває): Перепрашаю, чому в моїм інтересі?

ШУМСЬКИЙ: Бо моя жінка тут ні при чому!

ТАРН. (строго): А моя жінка тут при чому?

ШУМСЬКИЙ: Чемність мущини супроти жінки, забороняє входити мені в подробиці сеї справи, але факт фактом, що моя жінка прийшла тут в однім капелюсі. А в тебе є два капелюхи і тут лежить підозріння.

ТАРН. (на бік): Має слухність.

КАТЕРИНА: Але-ж пане Шумський!

ШУМСЬКИЙ: Перепрашаю вас, пані, я тільки бороню чести моєї жінки.

КАТЕРИНА: Та в такий спосіб, що на-рушуєте мою честь!

ШУМСЬКИЙ: Зовсім не нарушую вашої чести. Але поміркуйте собі: жінка губить в театрі свій капелюх, а чоловік знаходить його. Жінка спішить до стору, купує такий самий капелюх, приходить до дому. А чоловік приходить до дому і застає жінчин капелюх в шафі. А що? Чи не може бути таке?

ТАРН.: Так, але чи то зараз мусить бути моя жінка? А чи не може бути так, що друга жінка губить свій капелюх в театрі.

І тоді вона йде і купує в сторі такий самий капелюх, а коли стрінулася з чоловіком, вже має його на голові. А що? Не може так бути?

ШУМСЬКИЙ (на бік): До сто тисяч чортів, має рацію! (Голосно): Тут можна здуріти. На всякий случай заходить питання, чому ми маємо три капелюхи, а лише дві голови. Де є третя голова?

ЯРИНА: Певно, що на шиї тої жінки, що свій капелюх в театрі згубила.

ТАРН. і КАТЕРИНА (разом): Так, так, се можливе!

ШУМСЬКИЙ: Але хто-ж ся таємнича жінка і чому не зголосилася по свій капелюх?

Сцена 14.

(Входить АНТІН.)

ТАРН. (до Антона): Чого собі бажаєте, добродію?

ШУМСЬКИЙ (строго): Так, добродію, чого собі бажаєте?

АНТІН (заклопотаний): Та... я хочу... побачити пана Тарновського.

ТАРН. (підходить): Ось маєте Тарновського!

АНТІН (на бік): Ну, і що я йому скажу! О! Вже маю!

ТАРН.: Ну, і що, шановний добродію?

Сцена 15.

(Входить СТЕФАНІЯ з Юлією, котрій дає знак, щоб мовчала; Юлія виходить.)

СТЕФАНІЯ (на бік): Якраз всі разом! і той гарний молодий чоловік, що був з Катериною в театрі...

ШУМСЬКИЙ (підходить до Антона, сердито): Таж кажіть, що бажаєте, бо в нас часу нема!

АНТІН (заклопотаний): Пане Тарновський... Я... жонатий!

КАТЕРИНА і ЯРИНА (разом на бік): Що?

ТАРН.: Я вдячний вам, добродію, за сю інформацію, але...

АНТІН: І я нині був зі своєю жінкою в театрі...

СТЕФАНІЯ (на бік): Зі своєю жінкою, а то бреше...

АНТІН: Моя жінка через неувагу пустила капелюх на вашу голову....

ШУМСЬКИЙ (голосно): Нарешті! Маємо третю голову! (Подає Антонови капе-

ПЛЯН СЦЕНИ:

Середні двері.

Шафа.

Двері

Двері

крісло

стіл

крісло

А ЩО ВИ НА СЕ?

Кожний свідомий Українець повинен читати „Український Голос”, одинокий народній часопис в Канаді.

Він учить, як повинні поступати Українці, щоби піднести і поставити себе на рівні з другими народами.

Він стоїть на сторожі українських інтересів все і всюди і сміло боронить український нарід перед затіями наших ворогів.

Вашим святим обовязком є дати „Українському Голосови” моральну та матеріальну піддержку.

Річна передплата \$2.50

Адреса:

UKRAINIAN VOICE,
Box 3626, Winnipeg, Man.